

integre legi nequeant: v. num. 3544. numer. 5.
6. Notarii, qui legata ad pias causas facta non denunciant.
7. Clerici ad quoslibet Ordines per saltum, vel furtivè promoti: vide infra de Irregul. tom. 3. n. 37. & 19.
8 Bonorum Ecclesiasticorum invasores.

EXPLICATIO.

3594 **P**rolem suffocantes, dicuntur personæ illæ, qua in lecto, periculum advertentes, & non curantes, prolem opprimunt; vel qua prolem ex adulterio, v. gr. natam, ut occultent, suffocant.

3595 Non sufficit ad reservationem, si raptus sit vidua, aut deforata. Conditions raptus v. n. 2158. pro sodomia: v. à num. 2145. ad 2178.

3596 Nomine Pagani, non veniunt hæretici, sed non baptizati, & Turcæ, &c.

3597 Qui semel sortilegium committit, incidit in reservationem; quia verè dicitur sortilegium operans. Non sic semel, aut iterum magicas artes, veneficia, & superstitiones operans, quia reservatio hic requirit exercitium; duo autem, vel tres actus non faciunt exercitium; nam exercitium dicit frequentiam. Tamb. tom. 2. pag. 46. n. 33.

3598 In 6. casu non comprehenditur legatum factum ad satisfactionem rei ablatae, aut furti; at peccant mortaliter in hac Diœcesi Notarii illud non denunciantes, ex præcepto Synod. Panorm. de anno 1679. n. 243. ubi fit distinctio inter legata ad pias causas, & legata ad satisfactionem rei ablatae aut furti, & ideo pro utriusque est peccatum, sed pro prioribus reservatio.

3599 Pro 8. casu invasio propriè est bonorum stabilium; nam mobilium, dicitur furtum, ut in n. 3554. n. 7. ubi vide, qua sunt bona Ecclesiastica.

3600 In Diœcesibus, ubi in peccato carnis cum Confessario reservatur peccatum complicis, nomine peccati carnis, venit, non solum culpa consummata (nisi exprimatur) sed quodlibet peccatum mortale externum carnis, nempe tactus impudici, &c. Item nomine complicis, venit persona illa, qua cum Confessario peccavit; hæc quidem non potest ab eodem validè absolviri; bene verò ab alio Confessario, quia respectu ejusdem Confessarii, peccatum complicis est in tali diœcesi reservatum, minime respectu alterius Confessarii; nam respectu alterius Confessarii persona illa non dicitur complex in peccato carnis: v. tom. 2. pag. 601. n. 608.

CASUS RESERVATI
In Ordine Minorum Regularis
Observantiae S. P. Francisci
Ministris Generalibus,
& Provincialibus.

Pro Observantibus sunt 19.

3601 1. Nomen Dei, aut Domini Nostræ Jesu Christi, aut Deiparae Virginis Mariae blasphemantes.

2. Rebus sacris abutentes.

3. Quidquam in Religionis detrimentum, extra Religionem patefacentes.

4. Discordias Patrum, vel depositiones Prælatorum manifestantes.

5. Calumniam in judicio cuiquam imponentes, vel ad id faciendum inducentes.

6. Falsò, ac scienter, quempiam accusantes, & accusantes revelantes.

7. Falsum testimonium deponentes, vel deponendum procurantes, aut alium quomodo libet infamantes.

8. Jurati veritatem negantes, & falsum affirmantes.

9. Ter debite moniti obedire renuentes.

10. Consummatum carnis peccatum quodcumque admittentes.

11. Denarios contra Regulam accipientes, tenentes, vel asservantes.

12. Rei sacræ vel notabilis furtum perpetrantes.

13. Religionis bona extra Ordinem donantes.

14. Fratribus, vel secularibus vendentes, aut quovis alio modo alienantes.

15. Generalis, vel Provincialis, aut eorum Secretariorum litteras tum missas, tum accipiendas, impediientes, frangentes, falsificantes, & quomodo libet intercipientes.

16. Sigillum Ordinis, vel cujusvis alterius Prælati, aut persona notabilis, falsificantes.

17. Libellum famosum facientes, fieri procurantes, inducentes, consulentes, projicientes, vel publicantes.

18. Graviter quempiam percutientes, aut contra Prælatum machinantes.

19. Carnes, cum Ecclesiæ præcepto, vel Regulæ veritum fuerit, comedentes, nisi scriptam facultatem ob necessitatem à Superiori anteà impetraverint.

PRO REFORMATIS 13. cap. 3.

3602 1. Venerabili, incantesimi, & sortilegii.

2. Disubbidienza contumace, quando fatta la terza monizione per un giorno naturale, il suddetto persevera nella disubbidienza.

3. Pers-

3. Percusione grave d'un altro Religioso, o Chierico secolare.

4. Manifestazione di cose, che infamino la Religione, o Frate particolari.

5. Peccato di carne volontario compito.

6. Proprietà di peccato mortale.

7. Furto di cose notabili, o replicato.

8. Falsa accusa con infamia dell'accusato,

o dar memoriale falso in qualche Tribunale.

9. Falso testimonio in giudizio.

10. Falsificazione di mano, o fugello de Superiori, o di persona notabile, o del Convento.

11. Malizioso impedimento, ritardazione, ed apertura di lettere de' Superiori a' sudditi, e de' sudditi a' Superiori.

12. Far libelli famosi, consigliare, o indurre, che si facciano, quando si giunge a segno, che siano esposti, buttati, o in qualsivoglia modo pubblicati.

13. Procure, ajutare, consigliare aborto animato, ancorchè non sia seguito l'effetto.

Vide dicta supra Decr. Clem. VIII. à n. 3302.

Super quo dubitatum fuit,

An in Decreto Clem. Papæ VIII. de anno 1393. 16. Maji super qualitate casuum ab eorumdem Regularium Superioribus reservandorum edito, censuræ etiam comprehenderentur; ita ut iisdem Superioribus absque Capitali Generali, aut Provinciali consensu, aliquibus peccatis in Decreto hujusmodi non contentis excommunicationem annectere, ejusdemque absolutionem sibi reservare liceat?

S. Congr. Card. negotiis Regularium præposita, illustrissimo Bandino referente, Censure in supradicto Decreto comprehendi censuit Romæ 7. Julii 1617.

CONFESSARI SCIENTIA.

3603 C onfessarius, ut validè absolvat, requiritur, & sufficit, quod cognoscat peccata s. item sub ratione confusa peccati, & sciat formam, Busemb. lib. 6. trah. 4. cap. 2. dub. 4. numer. 3. quia sic habet partes essentiales Sacramenti.

3604 Ut autem licet absolvat, ejus scientia debet esse tanta, ut sciat discernere, an peccata, qua communiter patrantur, sint mortalia, vel venialia, unum, aut plura, circumstantias mutantes speciem in peccatis communiter occurrentibus, nam de aliis etiam doctiores sèpè dubitant. Leander hic disp. 11. quæst. 106. qui cum multis quæst. 109. ait, non requiri, quod Confessarius de omnibus, qua audit à poenitente, judicet, an sint peccata gravia, vel levia; imò neque, an

sint, vel non sint peccata; sed de communibus: reliqua verò audiat, & intelligat, ac postea absolvat, cum debita intentione: quia si non tenetur omnia peccata cognoscere, minimè tenebitur indeterminatum iudicium de omnibus ferre.

3605 Item scire debet spectantia ad restitutionem, requisita in poenitente, ut sit recte dispositus & remedia peccatis opportuna, insuper casus reservatos, censuras, & irregularitates.

3606 Confessari Regulares, ex suis privilegiis, extra Italiam, & intra Urbem absolvere possunt toties quoties, ab omnibus casibus Pontificiis, exceptis casibus 26. reservatis in Bulla Coenæ Domini, & casibus reservatis Episcopis pro singulis respectivè dieceesis. Idem verò intra Italiam, & extra Urbem, absolvere pariter possunt toties quoties, ab omnibus casibus Pontificiis, exceptis casibus Episcopis reservatis, casibus 26. reservatis in Bulla Coenæ Domini, & insuper aliis sex casibus Pontificiis, qui post præfatos 26. referuntur. Unde Confessari Regulares solùm horum, & casum in propria Religione reservatorum, debent memoriam tenere. Insuper absolvere non possunt nominatim excommunicatos per sententiam ab homine, nisi virtute Bullæ Cruciatæ, & satisfacta parte: v. in pag. 2. prop. 12. ab Alex. VII. damn.

3607 Confessari autem seculares, ultra præmissas debent quamplurimum aliarum censuræ reservatarum memoriam tenere, quapropter omnium catalogum pro Confessiorum commodo apposui.

3608 In casibus difficilioribus, sufficit quod sciat dubitare; & tunc, si sit periculum errandi, v. g. circa impedimenta matrimonii, restitutionem, censuram, reservata, &c. debet absolutionem differre, usquequò libros consulat, aut doctiores.

3609 Sacerdos notabiliter in scientia deficiens, mortaliter peccat, si ad audiendas Confessiones se exponat. Major autem, aut minor scientia requiritur, & sufficit, juxta locorum, & poenitentium diversitatem, juxta illud Isaïæ 24. Erit sicut populus, sic Sacerdos. Sapè poenitentes docti possunt Confessarios juvare: vide num. 278. 2684. 3233. & 3312.

CONFESSARI PRUDENTIA.

3610 D ebita prudentia Confessarius uteatur, si accurate sui, & Sacramenti conditionem attendat. Est hoc Sacramentum secundat tabula post naufragium; adeoque Tribunal

poenitentia, sed misericordia, & portus sa-
luti. Est ipse Iudex, sed pater, & medicus,
atque pacis mediator inter Deum, & homi-
nes. Quamvis igitur munus Confessarii per-
se sit audire, non interrogare poenitentem,
sæpe attenta poenitentis conditione eum in-
terrogare tenetur.

3611 Et quidem non est opus interrogare pa-
nitentes, si sint docti, aut licet non sint do-
cti, sicut tamen satis instructi ad peccata cum
suis circumstantiis aperienda: sed eos, quos
advertisit non bene examinatos, aut adjutorio
indigere; idque humano modo, ne poeniten-
tes nimium vexet.

3612 Pro qua re sciendum est, pro inte-
gritate confessionis exprimendum esse numerum
certum & determinatum peccatorum morta-
lium, quando constat: quando vero non con-
stat, sufficit exprimere numerum probabilem,
aut verisimilem, addendo particulas, plus mi-
nusve, vel circa: quæ verba se extendent ad
parvam sumnam iudicio prudenti respectivè
ad numerum, cui adduntur: v. gr. in num-
ero denario ad duo, vel tria, in centenario
ad decem, & sic qui confessus est, se pecca-
se circa decies, si postea recordetur peccasse
per alias tres vices, non tenetur hæc tria con-
fiteri; tenetur vero; si plurium recordetur.

3613 Qui vero bona fide confessus est, pec-
casse vigesies, & postea inveniat, peccasse so-
lum decies, non tenetur talis numerum re-
tractare; nam in numero majori continetur
minor, & sic confessio est integra.

3614 Quando non potest haberi numerus
probabilis, dicenda est frequentia in die, se-
ptimana, mense, vel anno, quantum huma-
nitatis fieri potest; quod si neque hoc fieri
possit, sufficit dicere consuetudinem, & tem-
pus peccandi.

3615 Hoc modo audiri debet concubina-
rius, qui diu concubinam domi retinuit, &
meretrix; debent enim explicare numerum
fornicationum, quot in die, septimana, mense,
vel anno, quod si non possunt sine periculo
magni erroris, sufficit, quod exprimant tem-
pus, per quod in malo perseverarunt.

3616 Caveat, ne simplices interroget de
peccatis forte illis ignotis, ne sic eos ad pec-
candum doceat. Interrogationes in materia
caſtatis, maximè cum mulieribus, sint pau-
ca, & cauta, næ nimium ruborem afferat,
ignorantem doceat, aut in aliquod periculum
delectationis sc, vel poenitentem ponat; quod
si id timeat, potius patiatur, ut aliquid in-
tegritati materiali defit. Rusemb. L. 6. tral.
4. c. 2. dub. 6.

3617 Poenitentes, dum confitentur, non

interrumpat, sed solum quando advertit eos
deficere, aut confundi, suggerat, ac adjuvet
& statim sistat. Numquam vultum asperum,
aut gestum aliquem horroris ostendat; nun-
quam inter confitendum reprehendat, sed ver-
bis dulcibus ad confitendum alliciat: confes-
sione vero completa, tunc, ut oportet, mo-
neat, reprehendat, & curet, ita tamen, ut
in reprehendendo iram non ostendat, sed
amorem; aliud nomen non sit in ore, nisi
filius, filia; sic ore charitatis pleno dignosce-
re faciet poenitenti malitiam peccati, offens-
am Dei, dannum animæ, & corporis, pe-
ricula, inquietudines, &c. ut ita poenitentem
non confundat, sed luctetur.

3618 Confessarius advertens paenitentem igno-
rantia alicujus mali gravis laborare: si orta ali-
qua dubietate poenitens eum interroget, te-
netur veritatem aperiere, quia silentium esset ter-
roris approbatio. Si vero poenitens eum non
interroget; si Confessarius advertat, ignoran-
tiam esse vincibilem, & culpabilem, tenetur
eum monere, quia est indispositus, & in ma-
lo statu, ac proinde non absolvendus, nisi
velit desistere, & malum reparare.

3619 Si vero advertat ignorantiam esse in-
vincibilem, quatenus, v. gr. bona fide rem
alterius detinet, matrimonium cum impedi-
mento dirimente contraxit, &c. tunc si præ-
videat, seu prudenter timeat admonitionem
non profuturam, nempe poenitentem non
restituturum, aut adhuc cum conjugé manu-
rum &c. eum monere non debet; quia moni-
tio caret fine, imò est occasio majoris malis;
quoniam per monitionem ille, qui prius erat
in statu peccati materialis sine offensa Dei,
constitutus in peccato formalis cum offensa
Dei. Hinc S. Aug. relatus in c. Si quis, de pa-
nit. dīs. 7. inquit: si scirem tibi non prodeſſe,
non te monerem, non te terrorerem. Idem dic, si
ex monitione timeas aliquid magnum dam-
num, aut scandalum fecuturum, v. g. ex con-
jugum separatione filiorum periculum, paren-
tum hostilitates, &c. Maſtrius dīs. 11. quæſt. 8.
n. 216. Lugo, Villalob. Diana, Tamb. tom. 2.
meth. confess. lib. 3. cap. 4. ubi addit, quod in
tali casu, si poenitens sciat peccatum in
contrahendo matrimonium commissum, nesciat
vero invaliditatem, de peccato absolvat, at
invaliditatem non ostendat.

3620 Confessarii principum, & Prelatorum,
si sciant eos non satisfacere proprio officio,
v. gr. circa collationem beneficiorum, elec-
tionem ministrorum, gubernationem subdi-
itorum, circa eleemosynas ex bonis Eccles-
iasticis faciendas, &c. tenentur eosdem de-
sua obligatione monere, alias erunt leorum
peccata.

peccatorum participes, & unus alterum ad in-
ferna trahet; quia raro eorum ignorantia est
invincibilis, & raro id evenit sine danno com-
muni, & sine scandalo subditorum putantium
similia licere.

3621 Confessarius (ait Gobat tom. 3. de voto
n. 373.) tenetur ex charitate sequi opiniones pro-
babiles, quando secundo severiores conjicit paen-
tentem in periculum peccati formalis.

3622 Parochus, si ex Confessione poenitentis
dignoscatur impedimentum dirimens, & ma-
trimonium sit contractum, gerere se debet ut
in n. 3618. & 3619.

Si non sit contractum, debet illum monere,
& si opus fuerit, terrere, ne contrahat: at si
persistat in contrahendo, non potest illum à
matrimonio repellere, sicut nec potest ab Eu-
charistia. Imò nec potest illum post Confessio-
nem monere, absque eo, quod prius ab illo li-
centiam petat, & obtineat, Ant. à Spir. Sanct.
de Sacram. Pænitent. tr. 5. dis. 15. sett. 5. n. 1557.
cum Bonac. idque ratione sigilli Sacramentalis,
ex n. 3206. & 3222.

3623 Si ipse solus impedimentum occultum
sciat extra Confessionem, non potest ad Ma-
trimonium procedere, sed tenetur illud Ordini-
natio manifestare, Ant. à Spir. Sanct. de Marr.
tral. 11. dīs. 4. sett. 14. num. 212. quia bonum
Sacramenti prævalet juri particulari secreti na-
turalis, ut in tom. 2. pag. 506. à n. 68.

Q U A È R E S I.

3624 Petrus, qui bona fide contraxit cum impe-
dimento dirimente, quod etiam in statu conjugii
ignorat, fecit votum cum juramento de non reden-
do debitum uxori; accedit pro Confessione ad Paro-
chum protali voto violato, Parochus scit impedimentum
dirimens, quomodo se gerere debeat?

3625 Esp. Si Parochus prudenter putet, quod
ex manifestatione impedimenti nullus
spetur profectus, sed potius damnum, non
tenetur illud aperire, juxta n. 3619. Quia poen-
itentes non petit, an habeat impedimentum

(tunc enim utique teneretur positivè respon-
dere, ut in n. 3618.) sed confiteretur peccatum
in faciendo votum de re alteri debita, aut
de eo ex conscientia erronea violato. Unde
tunc se gerere debet, sicut cum eo, qui ope-
ratur ex conscientia erronea, & inde dicere
votum non tenere, imò à peccato in eo emit-
tendo absolvere: nec tunc mentitur; quia stan-
te conscientia erronea, sic voyendo peccayit,
nec votum servare temet.

3626 Dum duo sponsi accedunt cum pompa &
comitatu ad Ecclesiam ad matrimonium contra-
hendum, alter eorum recordatur impedimenti di-
rimenti. Quid iste agere debet, ut se retrahat
sine infamia, & scandalo?

Q U A È R E S II.

3627 Dum duo sponsi accedunt cum pompa &
comitatu ad Ecclesiam ad matrimonium contra-
hendum, alter eorum recordatur impedimenti di-
rimenti. Quid iste agere debet, ut se retrahat
sine infamia, & scandalo?

R Esp. Si impedimentum non afferat infa-
miam, aut scandalum, ut si sit affinitatis
ex copula licita, &c. tunc debet ipse sponsus
illud manifestare, & inde se retrahere, us-
quequid de remedio provideatur, vel penitus
desistendo, vel dispensationem petendo.

3628 Si impedimentum afferat infamiam, aut
scandalum, ut si sit affinitatis ex copula illicita,
&c. tunc debet requirere Parochum pro Con-
fessione occasione reconciliationis, & ei aperire
impedimentum; Parochus autem potest sponsum
monere, ut statim voeat castitatem; quo pera-
cto, de licentia poenitentis dicat, eos non posse
contrahere; quia sponsus ille habet impedimen-
tum voti, quo indiget dispensari, & nesciebat.

3629 Quod votum debet verè emitti, alias
Parochus mendacium proferret, quod quam-
vis veniale nulla ratione cohonestari potest,
cum sit ab intrinseco malum. Potest autem
emitti ad breve tempus, ut sic Sponsus, si no-
lit, aut non possit pro dispensatione impedi-
menti dirimenti recurrere, possit, voti tem-
pore elapsi, cum alio contrahere.

PRUDENTIA CUM MONIALIBUS

3630 E Sse debet eximia. Sit Confessarius
deputatus pro omnibus indifferens,
donaria à particularibus haud recipiat, num-
quam loquatur, nisi quæ ad confessionem, &
salutarem animæ instructionem conducunt: non
sit asper, nec indiscretus in zelo; morum refor-
mationem, minimè totam, & simul, sed pau-
latim procuret, ne totum volens, totum per-
dat, & ovem amittat.

3631 Monere tenetur Monialem de con-
scientia erronea contra ipsam, etiam si sit su-
per aliqua regulari observantia, quam erroneè
putat obligare sub mortali, quia si sunt vita-
nda peccata, quæ committuntur scienter, quan-
to magis, quæ ignoranter? Et cum sit sermo de
mulieribus, valde juvat attendere doctrinam,
& dictum D. Thomæ in n. 151.

3632 Quando autem conscientia erronea
est super observantia Regulari, debet quidem
monere, quod ejus omisso non sit mortalitatem;
sed debet simul firmis motivis enixitatem ob-
servantiam suadere, ita ut monitio sit ad pec-
catum mortale vitandum, minimè ad obser-
vantiam omittendam.